

Przedwzrostek

Cena
egzemplarza

10

groszy

Ilustrowany dziennik narodowy i katolicki

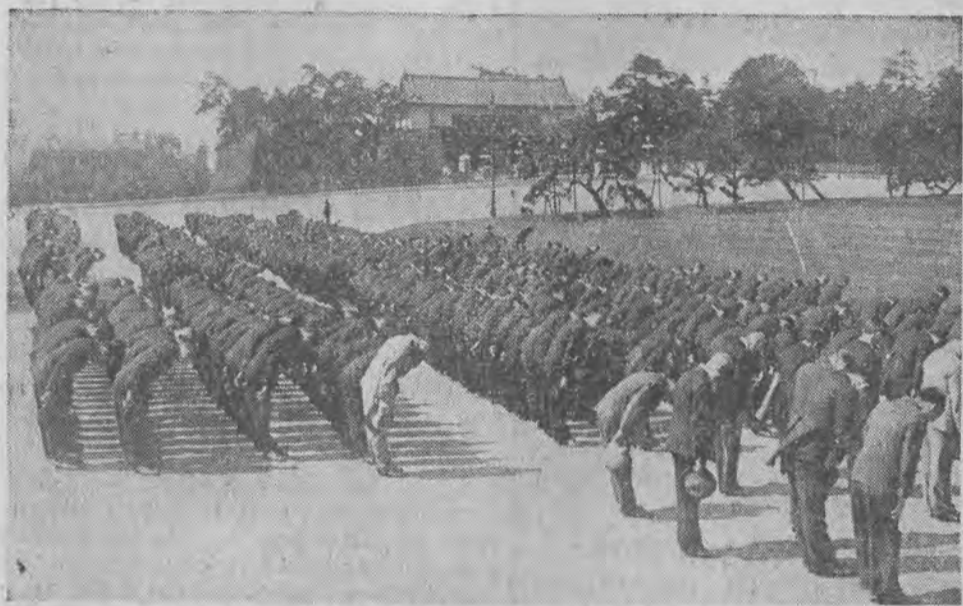
Nr 121

Wydanie

Ł

Rok 68

Piątek, dnia 27 maja 1938

JAPONCZYCY MODLĄ SIĘ ZA SWEGO CESARZA

W 37 rocznicę urodzin Mikada mieszkańcy krainy Wschodzącego Słońca w nabożnym skupieniu modlili się za cesarza i ojczyznę

DELEGACJA SŁOWAKÓW W POZNANIU

Delegacja Słowaków, która w przejeździe do Gdyni bawiła w Poznaniu, złożyła wieniec u stóp Pomnika Serca Jezusowego

Światowy Kongres Eucharystyczny

Masowy zjazd do Budapesztu katolików ze wszystkich stron świata — Serdeczne powitanie pielgrzymki polskiej z ks. Kardynałem-Prymasem na czele

Budapeszt. (PAT). Przybyła tu dwoma pociągami specjalnymi pielgrzymka polska, złożona z około tysiąca osób na rozpoczynający się w środę Światowy Kongres Eucharystyczny.

POWITANIE POLAKÓW

Pierwszym pociągami przybył Prymas Polski dr Hlond w towarzystwie 14 biskupów. Na peronie powitali go prymas Węgier Seredy wraz z licznymi dostojnikami kościelnymi, poseł R. P. Orłowski i konsul Namysłowski, przedstawiciele miasta, komitetu organizacyjnego Kongresu, towarzystw katolickich itp.

W poczekalni dworca zebrała się kolonia polska ze szlاندarami oraz drużyna harcerska. Ks. Prymasa powitał krótkim przemówieniem wiceprezes Stow. Polaków na Węgrzech dyr. Bartel, po czym jeden z harcerzy wręczył bukiet kwiatów. Opuszczając dworzec ks. Prymasowi członkowie kolonii polskiej oraz licznie zebrana publiczność węgierska zgotowali gorącą owację.

We czwartek ks. Prymas Hlond odprawił w kościele polskim w Kobany uroczyste nabożeństwo, po czym odbyło się odsłonięcie tablicy pamiątkowej, ufundowanej przez Zw. Polaków na Węgrzech. Na Kongres Eucharystyczny przybyło z Polski ogółem 1500 osób.

PRZYJAZD DOSTOJNIKÓW KOŚCIELNYCH

Równocześnie — jak donosi ATE — przybyło do Budapesztu wielu wysokich dostojników kościelnych, a m. i.: arcyb. Filadelfii ks. kard. Dougherty, który w swoim czasie był legatem papieskim na kongresie w Manili. Dostojnego gościa również powitał na dworcu prymas Węgier, kard. Seredy.

Tym samym pociągami przyjechali: patriarcha Antiochii obrządku syryjskiego — ks. kard. Tappouni i arcyb. St. Louis — Glennon. Gości witali owacyjnie rzesze wiernych, zgromadzonych na dworcu i przed gmachem. Wszyscy dostojnicy odjechali do pałacu prymasa Węgier, przeznaczonego im na mieszkanie na czas pobytu w Budapeszcie.

Przybył również legat papieski kard. sekretarz stanu Pacelli, powitany na dworcu m. i. przez min. spraw zagran. Kanyę oraz nadburmistrza Budapesztu.

OŚWIADCZENIE KARD. KASPARA

W dalszym ciągu ATE donosi z Pragi, że ks. kard. Kaspar udał się do Budapesztu na czele pielgrzymki około 10.000 katolików ze wszystkich części kraju. Na dworcu oświadczył przed-

stawicielem prasy:

„Mój wyjazd oraz wszystkie modły poświęcone będą pokojowi świata, w pierwszym rzędzie jednak pokojowi i ładowi w Republice Czeskosłowackiej. Biorąc udział w Kongresie pragnę ponadto zadokumentować, że w Czechosłowacji panuje spokój.”

NIEMCY NIE PUŚCILI KATOLIKÓW Z AUSTRII

Wspomniana powyżej agencja podaje z Wiednia, że kard. Innitzer nie wyjechał do Budapesztu. Akcja w sprawie wystąpienia kilku pociągów z katolikami austriackimi spełzała na niczym z powodu nie udzielenia przez władze wiz. Do Wiednia przybyło wielu księży z całej Rzeszy, którzy zmuszeni byli powrócić do domu, gdyż nie otrzymali zezwolenia na wyjazd.

Młodzież polska wręczy ryngraf gen. Moscardo

Hold młodzieży akademickiej dla narodowej Hiszpanii

Kraków, 25. 5. — Na Kongresie Eucharystycznym w Budapeszcie narodową i katolicką Hiszpanię reprezentował będzie gen. Moscardo, słynny dziś w całym świecie dowódca obrony Alkazaru. On to, gdy mu czerwoni dali do wyboru albo życie ukochanego syna, albo poddanie się, przez telefon polecił synowi oddać duszę Bogu dla ocalenia honoru Boga i Ojczyzny. Znał on późniejsze dzieje obrony Alkazaru, tego nowożytnego Zbaraża hiszpańskiego.

Temu to gen. Moscardo we czwartek wręczy polska młodzież akademicka za pośrednictwem Sodalicyj Ma-

riańskich kopię ryngrafu jasnogórskiego z następującym napisem po łacinie:

Defensori arcis Alcazar impavido
Filio Mariae addictissimo
Generali Iosepho Moscardo
Iuventus Academiae
totius Poloniae
Budapestini XXVI Maii MCMXXXVIII

Powyższy ryngraf poświęcił w czasie ostatniej pielgrzymki akademickiej na Jasną Górę ks. biskup Szlagowski. W czasie uroczystości wręczenia ryngrafu obecny będzie poseł narodowej Hiszpanii w Warszawie p. Juan Serrat y Valera.

Na Kongresie w Budapeszcie młodzież polska zmanifestuje więc wspólnotę ideałów współczesnej Europy, tj. katolicyzmu, nacjonalizmu i bohaterstwa.

Niefortunny występ „Związku Młodej Wsi“

Kraków, 25. 5. — W niedzielę, 22 bm., odbył się w Miechowie zjazd powiatowy, połączony z poświęceniem sztandaru Związku Młodej Wsi, na który przybył osobiście p. Gierat. W przemówieniu zaatakował on m. i. Str. Narodowe. Na zakończenie zebrani poczęli wznosić okrzyki na cześć R. Dmowskiego i Str. Narodowego, co tak zaskoczyło organizatorów, że odwołali dalsze uroczystości, zapowiedziane na popołudnie.

Chcieli porwać milionera angielskiego

London. (PAT) Słynny magnat brytyjski przemysłu samochodowego i filantrop lord Nuffield stał się ubiegłej nocy ofiarą usiłowania porwania go. Po zamknięciu fabryki w Cowley pod Oxfordem lord Nuffield pracował jeszcze w swym biurze, gdy w pewnej chwili wtargnęło dwóch osobników, przybyłych potężnym samochodem. Kazali oni Nuffieldowi natychmiast udać się z sobą do swego auta, przemysłowiec jednak przeciwstawił się temu żądaniu, a jego przyjaciel znajdujący się w sąsiednim pokoju, zdążył zawiadomić policję, która po kilku minutach schwytała obu napastników.

Wielka katastrofa lotnicza

London. (Tel. wł.) Z Nowego Jorku donoszą:

Olbrzymi samolot komunikacyjny towarzystwa „United Aire Linie” z siedmiu pasażerami i trzema członkami załogi spadł w płomieniach w pobliżu Cleveland. Wszyscy pasażerowie i obsługa zostali zabici.

Mieszkańcy wsi Garfield twierdzą, że aparat palił się już w powietrzu, szukając miejsca do lądowania.

Podróże króla włoskiego

Trypolis. (PAT) Król Wiktor Emanuel odleciał wczoraj rano z Nalutu do Gadames na pokładzie samolotu, pilotowanego przez marsz. Balbo.

„Gestapo“ pracuje na Śląsku niemieckim

Ciągle fermenty wśród górników, skierowane przeciw hitlerowcom, oraz liczne aresztowania

Katowice. (PAA). Od kilku tygodni dokonywane są przez „Gestapo“ na terenie niemieckiego Śląska liczne aresztowania wśród górników.

Pod Gliwicami odmówili górnicy zjazdu z powodu bardzo małego przydziału tłuszczów i mięsa, oraz braku nawet tańszej margaryny. Oddziały „Grenzschutz“, które w zwartych formacjach pracują na poszczególnych kopalniach, nie chciały interweniować. Radcom załogowym zagrożono wówczas aresztowaniem, na co ci oświadczyli, że „Gestapo“ będzie mogło aresztować tylko wszystkich górników, gdyż do pojedynczych aresztowań górnicy nie dopuszczają. Zarząd kopalni postarał się o tłuszcz oraz mięso i chwilowo uspokoiło się. W kopalni „Hohenzollern“ w Bytomiu w okresie głosowania nakleiono ulotki z wezwaniem do przeciwstawienia się narodowym socjalistom. Ponieważ do tej pory mężowie zaufania „Gestapo“ nie zdołali ujawnić sprawców, odkomenderowano oddział S. S. do kopalni. — Szturmowcom górniczy wręcz oświadczyli, że połamią im kości, wobec czego opuścili kopalnię.

W okolicach Zabrze, gdzie zdzierano afisze plebiscytowe i zaklejano

„tak“ napisami „nie“, przeprowadzono rewizje, aresztując kilkunastu górników, zwłaszcza ze składu załogi kopalni „Jadwiga“. Obecnie zjawili się u żon oraz u rodzin uwieczonych funkcjonariusze „Gestapo“, oświadczając, że aresztowani zostaną zwolnieni, o ile podadzą, z kim utrzymywali kontakt w kraju i za granicą, czy dostawali nielegalne pisma itp. Na ten sam temat zapytywano nawet dzieci. Około 20 odstawiono do Opola i Wrocławia, wobec czego należy przypuszczać, że zostaną oni osadzeni w obozie koncentracyjnym. Przedstawiciele górników interweniowali w „Gestapo“. Inter-

wencję pozostawiono jednak bez odpowiedzi, oświadczając, że żadnych informacji w sprawie aresztowanych nie będzie się udzielać.

Policjanci z cenzurem

Warszawa. (Tel. wł.) Liczba szeregowych policjantów z cenzurą wzrasta nieustannie. Część policjantów, posiadających matry gimnazjalne, przenoszona jest przez Główną Komendę Policji na specjalne kursy dla oficerów policji. Kursy takie utworzono właśnie w stolicy przy udziale około 50 policjantów, którzy następnie otrzymają nominację na aspirantów policji. (w)

Wyrób Zakładów Polskiej Sp. Akc. „Persil“ w Bydgoszczy
Do moczenia białizny „Henke“

Pg 3506/7-P. 100112

Echa rozmowy Hodży z Henleinem

Apel prezesa Rady Ministrów do ludności

Praga. (ATE). Premier Hodża złożył na posiedzeniu Komitetu Ministrów Politycznych, obradującego w permanencej od ubiegłego piątku, wy-czerpujące sprawozdanie o przebiegu rozmowy z Konradem Henleinem.

Jak donoszą „Narodni Listy“, po tym sprawozdaniu wywiązała się obszerna debata, w której ustalono wytyczne dla dalszych rokowań, związanych z uregulowaniem zagadnienia narodowościowego. W środę odbędzie się — zdaniem dziennika — posiedzenie Rady Ministrów, na którym wydane zostaną dalsze zarządzenia celem zagwarantowania spokojnego przebiegu niedzielnych wyborów.

Prezes Rady Ministrów wezwał wszystkie dzienniki do zamieszczenia na pierwszej stronie wielkimi czcionkami następującej wiadomości:

„Pewne osoby rozpowszechniają fałszywe pogłoski, dotyczące członków rządu. Pogłoski te są rozsiewane jednocześnie w różnych okęgach. Ma się tu do czynienia ze zorganizowaną działalnością wywrotową. Rząd wzywa ludność do zawiadomiania odnośnych władz o wszelkiej tego rodzaju akcji. Władze otrzymały polecenie ścigania rozpowszechniających fałszywe wia-

domości z całą surowością prawa, na podstawie ustawy o ochronie republiki.“

NIEMCY ZNÓW MÓWIĄ O NARUSZENIU GRANICY

Berlin. (Tel. wł.) Niem. Biuro Inf. donosi, że w ostatnich 24 godzinach nastąpić miały cztery nowe przekroczenia granic Rzeszy przez samoloty czeskie. Poseł niemiecki w Pradze otrzymał polecenie złożenia natychmiastowego ostrego protestu. (Wiadomość powyższą należy przyjąć z wszelkimi zastrzeżeniami, pochodzi ona bowiem ze źródła niemieckiego i może być specjalnie spreparowana pod kątem widzenia interesów Berlina. — Red.)

KOMISJA OBSERWATORÓW?

Londyn. (PAT). Korespondent PAT dowiaduje się, że dwukrotne rozmowy amb. niemieckiego von Dircksen z lordem Halifaxem w wtorek dotyczyły planu wysłania do obszaru sudeckiego komisji obserwatorów, którzy by na miejscu mieli baczną oko na wszystko, co się dzieje. Rząd brytyjski uważa wysłanie takiej komisji za celowe, a Berlin ma również zgadzać się z tą myślą.

Rola Polski w ostatnich wydarzeniach

Zaprzeczenie ambasady w Londynie w sprawie rozmów min. Becka z amb. Moltkem

Londyn. (Tel. wł.) Angielskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych wydało specjalny komunikat, stwierdzający znaczne uspokojenie w Środkowej Europie i podkreślający, że ambasador angielski w Berlinie i poseł angielski w Pradze czuwają nad rozwojem wypadków.

Zarówno w Londynie jak i w Paryżu utrzymuje się opinia, że obok Francji i Anglii również Polska przyczyniła się do przewyciężenia kryzysu. „Daily Telegraph“ twierdzi, że Hitler musiał

wziąć pod uwagę jej stanowisko. Według wiadomości z Paryża utrzymuje się tam wrażenie, że w dniach ostatnich Polska zbliżyła się do Francji i Anglii.

W kołach politycznych zwrócił uwagę komunikat ambasady polskiej w związku z artykułem „Evening Standard“ o rozmowach min. Becka z amb. Rzeszy, Moltkem. Ambasada polska oświadcza, że takich rozmów w ostatnim czasie nie było.

Gen. Fritsch w areszcie domowym!

„Gestapo“ zwyciężyło „Reichswehrę“

Warszawa. (Tel. wł.) Duński „Politiken“ donosi z Berlina, że gen. von Fritsch, który po spoliczkowaniu szefa „Gestapo“ miał zamiar wyjechać na dłuższy urlop do Egiptu, pozostanie w Niemczech, albowiem „Gestapo“ odebrała mu paszport zagraniczny i

izolowała w jednym z zamków w pobliżu Hanoweru.

Fakt ten w korpusie oficerskim Reichswehry wywołał duże wrażenie, a koła polityczne komentują go jako objaw zwycięstwa „Gestapo“ nad armią. Hitler był dotychczas gorącym

zwolennikiem v. Fritscha, czego dowodzi wielce serdeczny ton telegramu, dał się jednak Himmlerowi przekonać i zdecydował się poświęcić go, aby podtrzymać autorytet „Gestapo“.

Isolacja Fritscha przekreśla możliwość powrotu marsz. Blomberga do służby czynnej. (w)

Posłowie francuski i angielski u premiera Hodży

Praga. (PAT) Urzędowo donoszą, iż premier Hodża przyjął wczoraj rano posła francuskiego w Pradze, z którym omawiał sprawy bieżące. Poseł angielski odwiedził również szefa rządu w godzinach popołudniowych.

Patriarcha Miron powrócił do Bukaresztu

Bukareszt. (PAT) W środę rano o godz. 9,40 powrócił do Bukaresztu premier Rumunii patriarcha Miron. Na powitanie premiera przybyli na dworzec członkowie rządu, wyższe duchowieństwo z biskupami na czele, członkowie ambasady polskiej z charge d'affaires Ponińskim na czele, młodzież szkolna oraz liczna publiczność.

Rewolucję wywołały towarzystwa naftowe?

Meksyk. (PAT) Prezydent Cardenas oświadczył w San Luis, że powstanie gen. Cadillo może być uważane za zlikwidowane. Równocześnie prezydent wystąpił raz jeszcze przeciwko towarzystwom naftowym, które czyni współwinnymi ostatnich wydarzeń.

Memoriał o numerus nullus

Warszawa. — Jak się dowiaduje agencja „Kabel“, na mającym się odbyć zjeździe zarządów Bratnich Pomocy wyższych uczelni wysunięta będzie sprawa uchwalenia memoriału do czynników decydujących w sprawie numerus nullus na wyższych uczelniach w roku przyszłym.

WAPNO

budowlane, pierwszorzędnej jakości, miał dla rolników — kamień wapienny, glinę wysoko ogniotrwałą sarową i Palonkę najlepszego gatunku polecają

POLSKIE ZAKŁADY WAPIENNE
„WAPNO OPCZYNSKIE“
wojew. KIELECKIE Opczno
ul. Piotrkowska nr. 35.

ZE ŚWIATA

W Hawrze załadowano na statek „Normandie“ złoto w sztabach wartości około 125 milionów złotych, które „czerwony“ rząd hiszpański wysłał do Stanów Zjednoczonych celem opłacenia dostaw materiałów wojennych.

W związku z wybuchem bomby w Rotterdamie, od którego został zabity obywatel czeski Nowak, policja rotterdamka aresztowała drugiego Czecha — Władysława Bore, podejrzanego o szpiegostwo.

W Wiedniu ma powstać sto szkół obrony przeciwlotniczej.

Włamano się we Wiedniu do kancelarii adwokackiej obecnego namiestnika Austrii Seys-Inquarta i próbowano daremnie rozbić kasę. Kasa zawierała kilkadziesiąt tysięcy marek oraz ważne dokumenty.

W Południowej Afryce panuje w opinii samopokojeńców z powodu wzmagającego się dumpingu samochodów niemieckich.

Katastrofalny cyklon nad Brazylią

Straszliwy wiatr przewracał domy i łamał drzewa jak zapalki — 30 osób zostało zabitych — Nowe trzęsienie ziemi w Turcji

Londyn. (Tel. wł.) Z Rio de Janeiro donoszą, że nad południową Brazylią przeszedł cyklon o niesłychanej sile, który dokonał olbrzymich spustoszeń, przy czym wiele osób poniosło śmierć.

W okolicach Kurytyby cyklon zniósł cały szereg domów, zrywając dachy i przewracając ściany. Olbrzymie drzewa, wyrwane siłą wichru,

zatarasowały drogi. W samej Kurytybie poniosło śmierć około 30 osób.

Brak niestety bliższych wiadomości o stratach poniesionych przez osadników polskich, licznie w tej części Brazylii osiadłych.

Ofiarą żywiołu padł również samolot „Guarace“, przy czym cała załoga samolotu poniosła śmierć.

Stambuł. (PAT) W tych dniach

w rejonie Kirszehiru, który w ub. miesiącu mocno ucierpiał od trzęsienia ziemi, dały się odczuć nowe podziemne wstrząsy, powodując zniszczenie licznych domów w trzech wsiach.

Również i w okolicach Diarbekiru wydarzyło się ostatnio aż 27 wstrząsów podziemnych. Liczba zniszczonych domów wynosi 85. W obu wypadkach nie zanotowano ofiar w ludziach.

Z NASZEGO STANOWISKA

Wielka misja Polski w Europie

Europą trzęsą dziś dwa mocarstwa, mocarstwa z faktu a nie z imienia: Niemcy i Włochy. Oba te narodowe państwa narzucają innym swoją wolę.

Hitler to tu, to tam podminowuje państwa, a strwożeni obserwatorzy za ledwie nadają przewidzieć, gdzie znów zwrócą się zapędy germańskie.

Mussolini jedną mową potrafi przerazić cały świat. Niedawno postanowiono bojkot Włoch w czasie ich wojny z Abisynią. Dziś Liga Narodów odprawia z gniewem Haile Selassiego i gotowa jest uznać włoskie imperium, byle tylko na tym się skończyło.

Potęgi brytyjska i francuska posłusznie skłaniają się do żądań włosko-niemieckich w sprawie Hiszpanii, boją się zająć wrogię stanowisko wobec trzeciego zamorskiego mocarstwa — Japonii.

Ani słowem nie pisał nikt z powodu aneksji Austrii. Obecnie znów i Anglia i Francja i nawet Czechosłowacja skłonne są do ustępstw na rzecz Niemców sudeckich. Przygotowują się wystąpienia niemieckie w Słowacji, na Rusi Podkarpackiej, na Węgrzech, w Jugosławii, Szwajcarii, Holandii, Danii.

Przygotowują się także w Polsce, gdzie jednak z powodu szczupłej liczby Niemców, ich niejednorodności nie można liczyć na większe rezultaty i dlatego próbuje się wykorzystać separatyzm „ukraiński”.

W niepowstrzymanym pochodzie triumfów niemieckich główną przeszkodą jest Polska. Niemcy nie mogą pokonać Gdańska, ani zapędzić się na Litwę. W sprawie czeskiej muszą się oglądać na Polskę.

Ale nie powinniśmy się tym upajać. Musimy zrozumieć, że trzeba wyjść z bierności i stworzyć własny, polski system polityczny i wykonywać własne dziejowe posłannic-

two. Jest właśnie świetna chwila, w której Polska może się stać trzecim rzeczywistym mocarstwem w Europie. Od zdobycia się naszego na czyn zależy przyszłość Europy. Jedynie Polska może stanowić skuteczny ośrodek walki z Niemcami, jak to trafnie niedawno ocenił kongres nacjonalistów czeskich.

Los nam wytyczył naturalną linię naszego systemu politycznego. Wszystkie państwa na południe od Polski, a przede wszystkim słowiańskie, mają

wspólnego śmiertelnego wroga — Niemcy. Żadne z nich samo się nie osto. Dwa ich porozumienia — Mała Ententa i bałkańskie — nie mają istotnej politycznej wartości. Żadnej wspólnej, wydawałoby się, tak potrzebnej polityki państw środkowo-europejskich nie ma. Zdane na łaskę niemiecką spełniają one szereg samobójczych kroków i ustępstw (Czechosłowacja, Jugosławia, Bułgaria, Węgry).

W rękę Polski leży rozstrzygnięcie przyszłości tych wszystkich państw,

które połączone stanowiłyby najpotężniejszą siłę w Europie. Różnice między nimi dałoby się bez trudu załagodzić, kiedy zrozumie się wspólną potrzebę. Cóż bowiem znaczy jakiś tam konflikt wewnętrzny serbo-chorwacki wobec faktu, że Hitler i Mussolini targują skórę na niedźwiedziu jugosłowiańskim.

Na drodze z Polski na Balkany leży Czechosłowacja. Tu więc jest pierwszy i główny odcinek dziejowej misji Polski. Naród nasz musi zrozumieć, że przedstawiona koncepcja polityczna jest dla Polski jedynie zbawienna i naturalna, że od niej zależy nasza wielkość i znaczenie.

JAN BIELATOWICZ

PRACOWAĆ ZARABIAĆ OSZCZĘDZAĆ!

Oto trzy konieczne warunki spokojnego jutra.

3 miliony obywateli powierza PKO swoje kapitały. Ogólny stan wkładów wynosi 1 miliard i 49 milionów złotych. Ilość książeczek oszczędnościowych przekracza 3 miliony.

PKO stoi na niewzruszonych zasadach:
PEWNOŚĆ — ZAUFANIE

KAŻDY URZĄD POCZTOWY JEST ZBIORNICĄ PKO

SMUTNA STRONA POLSKIEGO ŻYCIA

„Brylantowe szpilki”

Proces b. zastępcy dyrektora departamentu w Ministerstwie Skarbu, Michalskiego oraz b. posła i b. wiceprezesa Związku Izby Rzemieślniczych Idzikowskiego — zbliża się ku końcowi. Obaj ci dygnitarze nie tak dawno odgrywali wielką rolę publiczną — jeden, jako wysoki urzędnik, rozstrzygający w sprawach podatkowych, mających tak olbrzymie znaczenie dla bytu i rozwoju warsztatów pracy i płatników, a drugi jako kierownik i przedstawiciel rzemiosła polskiego, członek Sejmu z ramienia „sanacji”.

Teraz po Twardowskich, Krawczykach, Nowakach, Biolikach itp. z serii „starościńskiej”, po warszawskich i radomskich procesach skarbowców, po procesach wołyńskich i innych, znowu proces Michalskiego i Idzikowskiego rzuca snop światła na smutną stronę życia polskiego. Człowiek rad by się odwrócić ze wstrętem od tego obrazu, jaki mu się ukazuje, ale uczynić tego nie może, bo obowiązek publiczny każe nie przemilczać i nie zatajać zła, ale ukazywać je w całej jego ohydzie, piętnować i niszczyć.

Któż to jest Michalski wedle aktu oskarżenia? Jakis „wschodni człowiek”, wychowany w Rosji, który zataił przed władzami braki swego wykształcenia i ze skromnej posiadki wiejskiego nauczyciela wyskakuje nagle po zamachu majowym na stanowisko naczelnika wydziału w Ministerstwie Skarbu, a w 1930 roku jest

już zastępca dyrektora departamentu podatkowego w tym najwyższym urzędzie gospodarczym. Robi karierę wprost bajeczną zdobywając stanowiska, które są zwykle nagrodą długoletnich zasług i kapitału wiedzy, zdolności oraz doświadczenia skarbowca.

Pan Michalski więc trzęsie swoim wydziałem, jest „niezbędny”, posiada zaufanie przełożonych, ingeruje w różne sprawy, pisze „fachowe” artykuły, zyskuje wpływy personalne i obsadza „swoimi” ludźmi różne stanowiska, a terroryzuje sobie niechętnych. Tak dosadnie charakteryzuje Michalskiego prokurator. Nie to jednak zaprowadziło go przed kratki sądowe, ale liczne konflikty z kodeksem karnym, na które prokurator zużył 181 stron maszynowego pisma.

Część procesu odbywa się przy drzwiach zamkniętych, i przeto wiele ze sprawy umyka przed opinią publiczną. Wiemy o jakichś wekslach, o pijatykach i przychodzeniu po pijanemu do biura. Znamy dalej historię ze szpilką brylantową, którą Idzikowski chciał „obdarzyć” Michalskiego za pieniądze ofiarowane przez przedstawicieli piekarstwa. Z tą szpilką, to cały romans kryminalny. Świadcество jubilera, kwit nieżyjącej już dzisiaj osoby, ekspertyza grafologa itd. — oto akcesoria tego „romansu”. Znamy go czytelnicy ze sprawozdań z procesu i nie będziemy tu wracać do jego opisu. Odsłania on sposoby „działalności publicznej” posła „sanacyjnego” i

„działacza” rzemieślniczego, Idzikowskiego, który został rzemiosłu narzucony, nic z jego tradycjami nie miał wspólnego, a natomiast wyrządził mu wiele szkody. Drabina jego kariery, której szczeble szybko przeskakiwał, były stosunki po r. 1926, podobnie, jak u Michalskiego. Nie będziemy kreślić jego sylwetki, boć to, co ogólnie wiadomo, wystarczy do oceny, a pióro wzdraga się przed rozwlekaniem brzdęków.

Zarówno Michalskiego, jak i Idzikowskiego sąd oceni należycie. Niestety, bezkarne pozostaną szkody, jakie wyrządził pierwszy, jako urzędnik administracji, a drugi jako „działacz” rzemieślniczy. Nie mają one odpowiednika w kodeksie. Natomiast sankcja przeciw ich działaniu znajduje się w opinii publicznej, która żąda uzdrowienia; prawdziwej „sanacji moralnej” życia polskiego.

Opinia ta ustala dokładnie odpowiedzialność za zło i domaga się całkowitego wytepienia wszelkich „brylantowych szpilek” w rodzaju Michalskich i Idzikowskich.

Nie ma już ani jednego Żyda

W „Ziemi Rzeszowskiej” czytamy:

„We wszystkich gromadach położonych między Tycynem a Białową, tj. Kielnarową, Borek Stary, Borek Nowy, a także i Budziwojem, nie ma już ani jednego Żyda. Placówki handlowe przejęli młodzi kupcy Polacy, dzielnie wywiązując się z zadania. Także w Białowej powstał szereg pięknie rozwijających się placówek nowych, założonych przez młodych gospodarzy. Nowym tym placówkom Szczęść Boże!”

A co na to Rzeszów?

Nieuzasadnione zdenewrowanie Żydów

Jak informuje żydowski „Nowy Dziennik”,

„pan prezes Rady Ministrów gen. Sławoj-Składkowski przyjął przedstawicieli Koła Żydowskiego w Sejmie — posłów Sommersteina, Rubinsteina i Minberga. P. prezes Rady Ministrów oświadczył, że p. Paprocki wygłosił referat w sprawie żydowskiej na posiedzeniu Rady Naczelnej OZN nie w charakterze kierownika wydziału spraw narodowościowych w prezydium Rady Ministrów, lecz jako osoba prywatna.”

Oczywiście, to co mówi „Ozon” w kwestii żydowskiej do niczego nie zobowiązuje... Żydzi niepotrzebnie się denerwują.

1600 BOHATERÓW NA WĘGRZECH
Podczas wielkiego zjazdu b. żołnierzy frontowych w Budapeszcie, regent Węgier, admirał Horthy (na zdjęciu z lewej) nadał 1600 żołnierzom godność „bohaterów”

Sensacyjne echa afery Ciunkiewiczowej

Proces b. sędziego Wątor — Czy towarzystwo asekuracyjne przekupiło sędziego śledczego? — Parylewicz nie będzie zeznawał

Kraków, 25. 5. — W Sądzie Okręgowym rozpoczął się proces, przerwany przed kilku miesiącami, wytoczony przez b. sędziego śledczego dra Wątor, prowadzącego śledztwo w słynnej afery Ciunkiewiczowej, redaktorom odpowiedzialnym „I. K. C.”, żydowskiego „Nowego Dziennika”, sprawozdawcy sądowemu pism warszawskich p. Pommerowi oraz adw. Zygmuntovi Hofmoki-Ostrowskiemu o zniesławienie w druku. P. Wątor zaskarżył dziennikarzy za to, że powtórzyli w swych piśmiech treść wniosku adw. Hofmoki-Ostrowskiego o rewizję procesu Ciunkiewiczowej z powodu pogłosek, że sędzia p. Wątor, zwolniony później z urzędu, został przekupiony przez Tow. Asekuracyjne „Lloyd”, w którym Ciunkiewiczowa ubezpieczyła swoje koszty na 3 miliony franków. Jak wiadomo, Ciunkiewiczowa była oskarżona o zmyślenie kradzieży tych kosztowności, a dochodzenia prowadził sędzia Wątor.

Pierwszy zeznawał w obecnym procesie b. prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie p. Fr. Parylewicz, który zastąpił się tajemnicą służbową, z której dotąd nie zwolniono go ministerstwo. Adw. Jarosz z Warszawy miał od początku wątpliwości, czy śledztwo w kierunku zmyślenia kradzieży przez Ciunkiewiczową jest właściwe. P. Wątor wysunął propozycję, by Ciunkiewiczowa zwróciła polisę asekuracyjną i zrzekła się premii od Tow. „Lloyd”. Od adw. Woźniakowskiego i pewnego wysokiego urzędnika dowiedział się, że sędzia Wątor otrzymał 30 tys. franków od tow. asekuracyjnego. Śwd. Ciunkiewiczowa zeznała, iż obrońca Woźniakowski powiedział, iż II oddział wykrył, iż p. Wątor otrzymał od „Lloydu” 30 tys. franków. Sędzia namawiał ją, aby się zrzekła polisy asekuracyjnej.

Adw. Augenblick z Warszawy twierdzi, iż jako tłumacz Prokuraturii Gen. tłumaczył za pieniądze dla sędziego Wątor jakiś akt z francuskiego. Raz agent „Lloydu” Dutru mówił mu, że z Paryża przyszedł czek na nazwisko p. Wątor na pokrycie pewnych wydatków, które porobił p. W. dla „Lloydu”.

Sekretarz Sądu Grodzkiego w Krakowie p. Kobylarz zeznał, że odpisywał dla p. Wątor akta sprawy Ciunkiewiczowej za 100 zł. Adw. Hofmoki-Ostrowski stwierdza, iż p. Wątor przyznał się, iż otrzymał od „Lloydu” około 2.500 franków na tłumaczenie aktów.

Właściciel willi na Helu, kupiec z Poznania p. Maksymilian Stuermer, w którego pensjonacie mieszkała p. Ciunkiewiczowa, słyszał o 30 tysiącach, danych p. W. i o tym, że w Warszawie p. Wątor i agent Dutru razem się bawili.

W drugim dniu rozprawy po mniej

ciekawych zeznaniach odczytano list św. adw. Ettingera z Warszawy, który prosi o uwzględnienie jego nieobecności z powodu nawału pracy. Oskarżony adw. Hofmoki-Ostrowski prosi o przymusowe doprowadzenie świadka, a następnie odczytuje pismo, żądające aresztowania b. sędziego Wątor za to, że wziął 25.000 frs. od Tow. „Lloyd”, przywłaszczając sobie znaczną ich część, przez co przekroczył obowiązki służbowe. Przewodniczący wśród po-

wszechnego napięcia oświadcza, iż trybunał nie jest kompetentny do przyjmowania takiego pisma i odsyła adw. Hofmoki-Ostrowskiego do prokuratora.

Po przerwie sąd ogłosił postanowienie przesłuchania oskarżyciela prywatnego p. Wątor i odrzucił wniosek o ponowne zwrócenie się do ministerstwa o zwolnienie z tajemnicy służbowej b. prezesa Parylewicza i prokuratora Dlouhego. Następnie rozprawa została odroczone do 31 maja.

Ćwiczenia angielskiego, kobiecego stowarzyszenia gimnastycznego. Podobno są one jedynym środkiem na smukłą linię.

Ślub ks. Radziwiłła z p. Dawson

odbył się w Westminster przy udziale olbrzymich tłumów

London. — W urzędzie stanu cywilnego w Caxton-Hall Westminster odbyła się we środę ceremonia ślubu 68-letniego ks. Michała Radziwiłła z p. Stewart Dawson, 50-letnią wdową po bogatym handlarzu klejnotów. P. Dawson przybyła do urzędu stanu cywilnego na pół godziny przed ceremonią, ks. Radziwiłł przyjechał w towarzystwie swego sekretarza i swego przyszłego pasierba.

Po ceremonii ślubnej ks. Radziwiłł oświadczył prasie, iż wraz z żoną nie

mają zamiaru na razie opuszczać Anglii, ponieważ gościnność angielska jest najspanialsza na świecie. Księżę „Rudy” dodał, iż prawdopodobnie w niedługim czasie odbędą się ślub kościelny.

Przed urzędem stanu cywilnego zebrały się olbrzymie tłumy Londyńczyków, wśród których porządek utrzymywać musiało kilku policjantów. Tłum bił oklaski i wznosił okrzyki na cześć nowożeńców.

50-letnia kobieta zamordowała 70-letnią rywalkę

Kłótnia o mężczyznę zakończyła się zbrodnią

Warszawa. — W Sądzie Apelacyjnym toczyła się rozprawa przeciwko 50-letniej Weronice Pawelcovej, oskarżonej o zamordowanie 70-letniej Janiny Pyzowej.

Pawelcowa mieszkała u Pyzowej w charakterze sublokatorki. Stosunki między obu kobietami były bardzo harmonijne do dnia, kiedy Pawelcowa zauważyła, iż do pokoju 70-letniej Pyzowej wchodził przez okno jakiś mężczyzna. Pawelcowa była tym zgorzonna i poczęła robić Pyzowej wymówki, iż ta nie potrafi uszanować swych siwych włosów. Pyzowa nie pozostała dłużna i odpowiedziała:

— Co ty się stawiasz? Ja jestem tłusta, to mężczyźni się we mnie kochają, a na takiego chudego gnata, jak ty, to pies nie spojrzy.

Rozgniewana Pawelcowa kilkoma uderzeniami siekiery rozplatała głowę Pyzowej. Sąd skazał ją za morderstwo na 8 lat więzienia. Sąd Apelacyjny wyrok zatwierdził.

Drugie zwycięstwo Kolczyńskiego

W Minneapolis odbyło się we wtorek wieczorem drugie spotkanie reprezentacji Europy ze słabym zespołem amerykańskim, który pokonany został do zera. Kolczyński walczył z powodu skaleczonej ręki w poprzednim spotkaniu nieco słabiej, lecz mimo to wygrał przez k. o. w 2 starciu.

Kolczyński walczył z Włochem Tommy Yatezem. Pierwszy zaatakował Yatez, uderzając Kolczyńskiego poniżej pasa, co spotkało się z energicznym sprzeciwem sędziego i publiczności. — Kolczyński opanował sytuację i przeszedł do kontrataku. Pod koniec pierwszej rundy przewyższał już przeciwnika, którego w drugim starciu powalił na ziemię, zwyciężając przez k. o.

Yatez należy do typu bokserów fighterów, dążących za każdą cenę do knock outu. Tym razem musiał uznać siłę pięści Polaka.

Nardeccia pokonał na punkty Degidio, Sergio zwyciężył Hamera, Bondy — McLachana, Nuernberg pokonał przez k. o. w 2 starciu Delanu'ego, Kolczyński — Tommy Yatesa, Baumgarten przez k. o. w 3 starciu Petriego, Vogt na punkty Fargo, Runge przez k. o. w 3 st. Cristiena.

Mieszanka Warszawska

nr. 586

Znakomita mieszanka czekoladowa w papierkach. 15 smaków.

1/8 kg — 75 groszy

Pd 4969/70-21,4/6

Aresztowanie narodowca

Warszawa. (Tel. wł.) W Jędrzejowie w wojew. kieleckim aresztowano kierownika placówki Stronnictwa Narodowego Kwapienia oraz 4 członków Stronnictwa, których po 48 godzinach wypuszczono. Kwapienia przywieziono do Kielc.

Jubileusz „Gazety Rolniczej”

Warszawa. (Tel. wł.) Dnia 10 czerwca odbędzie się w Warszawie uroczysta akademія z okazji 75-lecia „Gazety Rolniczej”.

Żydzi się konsolidują

Warszawa. (Tel. wł.) Na posiedzeniu centralnego komitetu organizacji syjonistycznej powzięto uchwałę, ażeby przeprowadzić rokowania z „Agudą” oraz innymi ugrupowaniami politycznymi, aby ustalić termin kongresu żydostwa polskiego i powołania reprezentacji, która by objęła kierownictwo przyszłej akcji.

Zjazd osadników

Warszawa. (Tel. wł.) We Lwowie zorganizowano zjazd osadników małopolskich, który urządza zjazd organizacyjny w dniu 29 bm.

Ofiary powodzi w Austrii

Wiedeń (ATE) Według ostatnich wiadomości, w powodzi w Styrii zginęło 30 osób, a przeszło 6.000 jest bez dachu nad głową.

Sprawozdania z zużycia funduszy publicznych

Warszawa. (Tel. wł.) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nakazało przedstawić szczegółowe sprawozdania z akcji robót publicznych i inwestycyj. Sprawozdania te miały ilustrować sposób zużycia funduszy publicznych.

Zegarki, biżuterię, obrączki (nielutowane)

poleca w dużym wyborze

B. KOWALSKI, ŁÓDŹ

Piotrkowska 3

Repar. zegarków z roczną gwarancją

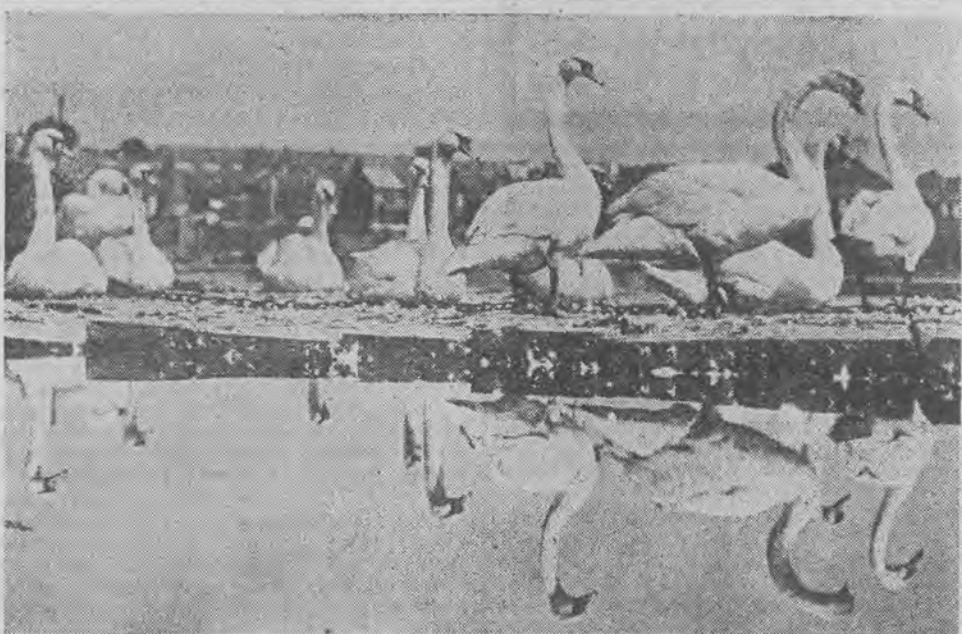
n 8927

*****

ZEGARY, ZEGARKI WIZELKA BIŻUTERIE I PLATERI W WIELKIM WYBORZE POLECA

Jan Placek

BRZEZIŃSKA 10 Tel. 150-11 CENY KONKURENCYJNE

W ODBICIU WÓD
Lustrem dla labędzie jest zwierciadlana tafla wód.

Uroczna tancerka węgierska Zeisler bawiąc w Egipcie zatańczyła na stopniach olbrzymiej piramidy

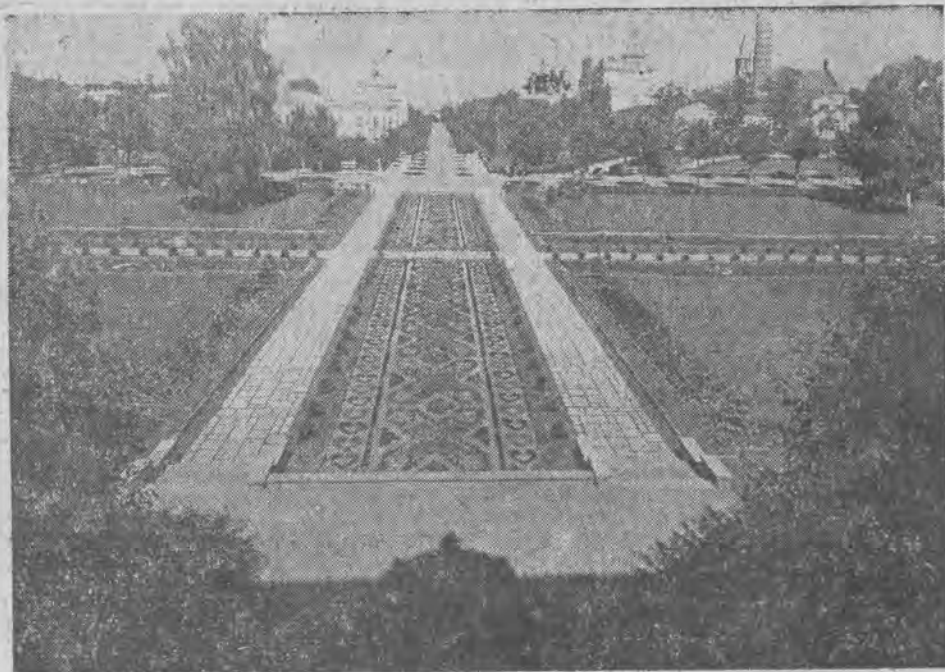

Dbajmy o zdrowie szerokich mas

Trzeba udostępnić zdrojowiska rzeszom robotniczym i rzemieślniczym

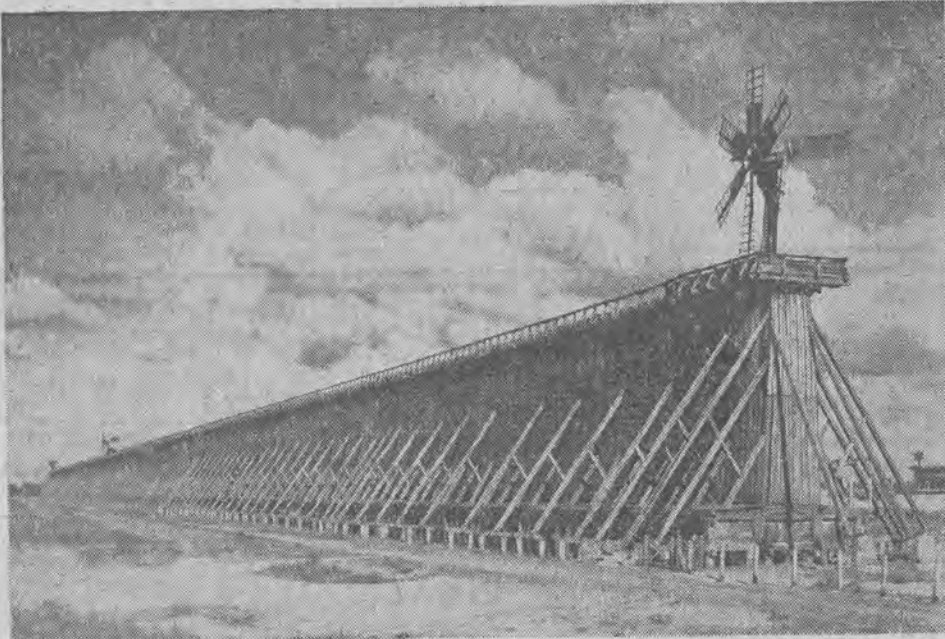
Ciechocinek — Cieplica, widok ogólny

Ciechocinek, w maju Wspaniały jest widok na ogromne, na przestrzeni kilku kilometrów ciągnące się łąki ciechocińskie, przywodzące na myśl jednego z naszych wielkich mężów — Staszica, który odkrył Ciechocinek dla Polski.

— Ciągle jeszcze — mówi towarzysz wędrowki po Ciechocinku — nie doceniamy społecznej i indywidualnej wartości zdrowia. Nie dbamy o nie, na

REUMATYZM I ARTRETYZM SIEJE SPUSTOSZENIE

— Jak wykazują badania — wywodzi dalej towarzysz — choroby reumatyzmu i artretyzmu wzrosły do rozmiarów klęski społecznej. Okazuje się, że około 86 procent robotników i rzemieślników w wieku ponad 47 lat skarży się na bóle reumatyczne. Choroba ta gnębi 90 procent metalowców, 93 pct farbiarzy, 89 pracowników bu-

Tężnia

ogół nic nie robimy, aby przeciwdziałać powstawaniu chorób zawodowych, które wytrącają nas z toku normalnej pracy. Przede wszystkim niesłychanie mało dba się o zdrowie szerokich mas. Robotnik, rzemieślnik w wieloletnim ciężkim trudzie targa siły, a nic prawie nie robi się, aby te siły, stanowiące bezsprzecznie cenną wartość społeczną należycie odnawiać, utrzymywać je w świeżości. W tych warunkach polski robotnik i rzemieślnik zapada na choroby zawodowe i przedwcześnie staje się nieużytecznym ciężarem dla społeczeństwa.

dowlanych, 92 hutników, 80 górników, 85 piekarzy, 80 strycharzy i 72 tkaczy. Schorzenia narządów ruchu — reumatyzm i artretyzm, tak panoszące się wśród robotników i rzemieślników można by ograniczyć i zredukować przez należyte zabiegi profilaktyczne. Dolegliwości chorobowe wspomnianych rodzajów doskonale usuwa kuraacja w Ciechocinku.

— Jak jednak udostępnić wartości lecznicze Ciechocinka-Zdroju szerokim masom robotniczym i rzemieślniczym?

— Winny w tym kierunku przeja-

Łmach kąpiei borowinowych

wić inicjatywę zakłady przemysłowe, organizacje rzemieślnicze i instytucje.

CO MÓWI DYR. WIŚNIEWSKI?

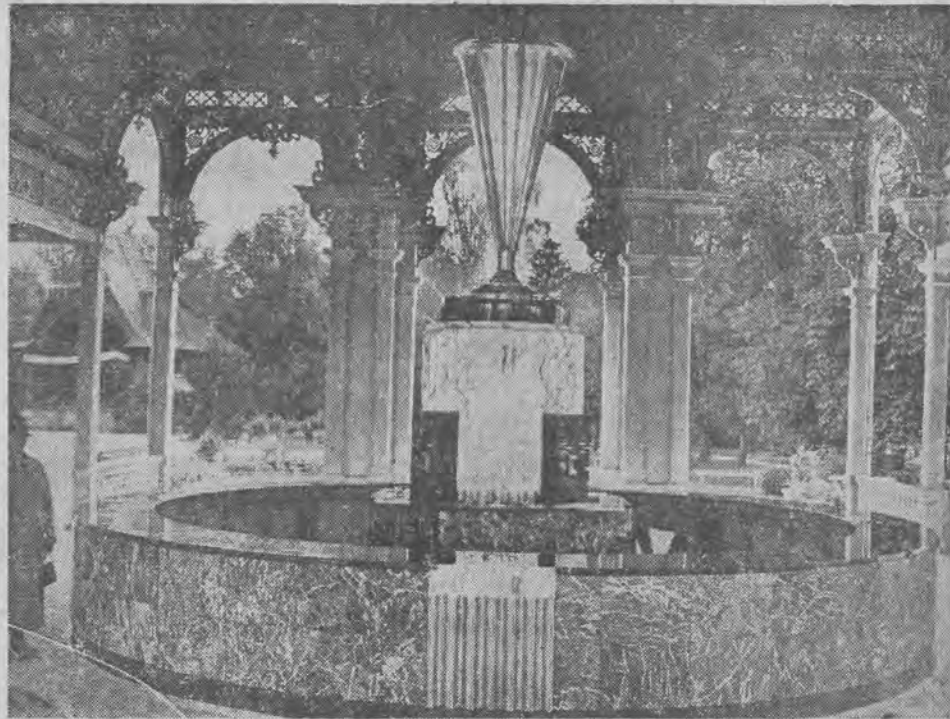
Dyrektor Ciechocinka - Cieplicy stwierdza, że przy odpowiedniej organizacji koszt korzystania z leczniczych właściwości zdrojowiska można zredukować do minimum.

— Poszczególne organizacje, instytucje i dyrekcje fabryk mogłyby dla swych członków czy pracowników — stwierdza dyr. Wiśniewski — organizować „gospody”. Zespołowe korzystanie ze zdrojowiska da się przepro-

Kiedy to Wandalowie rabowali Rzym

Słowem wandalizmu zasadniczo określa się niszczenie przedmiotów artystycznych, dzieł sztuki itp. W roku 1794 używano tego wyrazu na określenie zniszczenia, jakiego dopuszczali się tłum Paryżan. Wandalowie jednak był to szereg wschodnich Germanów który około 200 roku po narodzeniu Chrystusa pustoszył szereg krajów, zapędzając się aż po Rzym. Niewątpliwie zatem wyraz „wandalizm” wiąże się z określeniem zniszczenia, jakiego dokonywały hordy Wandalów.

wadzić na bardzo dogodnych warunkach. Dla wszystkich robotników i rzemieślników mamy ramiona otwarte, chętnie zrobimy wszystko, aby poszczególnym zespołom robotniczym czy rzemieślniczym umożliwić korzystanie z ciechocińskiego źródła. Chcemy tylko na inicjatywę dyrekcji fabryk, oraz organizacji skupiających robotników i rzemieślników. (j. w.)

Pijalnia wód kruszczowych w parku głównym

Rozrywki umysłowe

pod kier. Stacha Wichury

LAMIGŁÓWKA

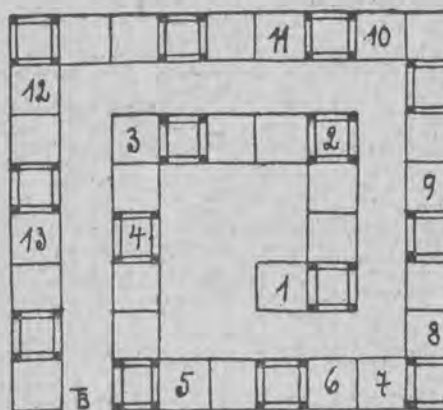
ul. i rys T. B.

Na froncie gmachu pewnej instytucji miano umieścić hasło, wypisane na dziewięciu ceglach. Nieuważny pracownik wmurował cegielki, nie zważając na ich treść. Napisu tego nie mógł nikt zrozumieć, ale pewien szaradzysta odczytał go w ciągu pół minuty. Co odczytał i w jaki sposób?

ŚLIMACZNICA

ul. i rys T. B.

W kratkach umieścić 13 słów o znaczeniu: 1) jedna setna część złotego, 2) mieszkanie monarchy, 3) gruba dera, 4) inaczej: obco, 5) karma dla zwierząt domowych, albo zaraźliwa choroba, 6) karta do gry, 7) płyn wycieczony z owoców, 8) rodzaj plecionego kufra do rzeczy, 9) zapędzenie się, rozpęd, 10) budynek mieszkalny, 11) zestawienie dźwięków tworzących pieśń, 12) plik pism urzędowych, 13) praojciec.

Ostatnia litera słowa poprzedzającego jest równocześnie pierwszą literą słowa następującego.

Litery w kratkach podwójnych dadzą rozwiązanie.

Za rozwiązanie choćby jednego z powyższych zadań wyznaczamy tym razem cztery nagrody pieniężne: jedna w kwocie 10 złotych i trzy po 5 złotych. Termin nadsyłania rozwiązań z dzisiejszego numeru upływa z dniem 9 czerwca rb. Rozwiązanie należy przesyłać pod adresem red. „Oređownika” z dopiskiem „Dział rozrywek”.

Zwracamy ponownie Czytelnikom

uwagę, że nie trzeba przepisywać z gazety objaśnień i znaczeń wyrazów przy przysyłaniu rozwiązań. Należy jednak wypisywać całe rozwiązanie, podając także słowa pomocnicze, a nie tylko ostateczne rozwiązanie, jak to miało miejsce w wielu wypadkach przy rozwiązywaniu ostatnich zadań, gdzie niektórzy podali tylko główne rozwiązanie. Nie potrzeba załączać do rozwiązania ani wyciętego z gazety „Działu rozrywek”, ani kwitów abonentowych.

Rozwiązanie zadań z nr 109 „Oređownika” Rozsypanka

Wielkopolanie zapłacili za niepodległość najhojniej. Bo i krwią i złotem zrzucili jarzmo niewoli własnym samoistnym wysiłkiem. Zdobyli się na zakup od Niemców dóbr materialnych i warsztatów pracy. Przez pierwsze lata na ich barkach spoczywał ciężar finansowy utrzymywania zmontowanego aparatu państwowego. Autor: Adolf Nowaczyński. Tytuł książki: „Warta nad Wartą”. Miejsce wydania: Poznań. Trzygłuskówka: 1) kpi, 2) spi, 3) lok, 4) boa, 5) ale, 6) alt, 7) osa, 8) USA, 9) akt, 10) oka, 11) car, 12) pal — Polska.

Nagrody za trafnie rozwiązane zadanie otrzymali: 1) Janina Marcinkowska — Poznań; 2) Alojzy Śliwa — Poznań; 3) Alojzy Matyniak — Krotoszyn; 4) Maria Bielerzewska — Gostyń; 5) Marian Kurnatowski — Zaniemyśl; 6) Marceł Pohl — Sieraków n. Wartą; 7) Józef Kulicki — Dąbrówka Kościelna; 8) Stefania Smolarkiewicz — Łódź; 9) St. Godziński — Zgierz; 10) Leon Polewczyński — Ochojec k. Katowic; 11) Stefan Maćkowiak — Ostrów; 12) Bogusław Szymański — Piotrowice, Śląsk; 13) St. Tomaszewski — Łódź; 14) Czarniecki Henryk — Łódź; 15) J. H. Słysiński — Częstochowa; 16) Teodor Sroczyński — Stramnica; 17) Maria Mikstacka — Kalisz; 18) Z. Gazecki — Obozniki; 19) Alfons Machowicz — Poznań; 20) Irena Filipiakówna — Poznań.

Wyżej wymienionym osobom nagrody zostaną przesłane dopiero w pierwszych dniach czerwca. Zamieszkali w Poznaniu zechcą zgłosić się po nagrody osobiście do redakcji w godzinach od 11,30—13,30 7 lub 8 czerwca.